

1968, 17. červen, Praha. - Stanovisko přípravného výboru Klubu angažovaných nestraníků k Prohlášení hlavních politických organizací Národní fronty z 15. června 1968.

Přípravný výbor KAN prostudoval s velkým zájmem a s největší pozorností »Prohlášení hlavních politických organizací NF« z 15. června 1968 a považuje za svou povinnost zaujmout k němu toto stanovisko:

Akcí program KSČ, prohlášení vlády i prohlášení hlavních politických organizací NF jak řadou svých jednoznačných formulací, tak i také jako celek postulují zásady, které by, míněny upřímně a hlavně uváděny v život, znamenaly značný krok vpřed v našem demokratizačním procesu. PV KAN konstatuje s uspokojením, že ani formulace posledního prohlášení NF se již zdaleka nevyznačují onou mlhavostí a mnohoznačností, jaká byla charakteristickým rysem podobných dokumentů v minulých letech. To vytváří reálnou platformu k věcnému zaujímání jak souhlasných, tak i kritických stanovisek, a zejména pro objektivní srovnání proklamovaných zásad se skutečnými činy.

V tomto ohledu musí bohužel PV KAN konstatovat, že pokud jde o základní občanská práva nestraníků a vůbec o jejich postavení v našem státě, jsou slova všech výše uvedených proklamací v hlubokém rozporu s činy a praxí mocenských, tj. státních a stranických orgánů. Objektivně došlo od ledna t.r. ke zrovnoprávnění nestraníků se straníky jedině pokud jde o svobodu projevu, která ovšem není zdaleka totožná s možností projevu. V tomto praktickém ohledu je totiž diskriminace nestraníků tak drastická, že poměr publikačních možností v tisku, rozhlasu a televizi k obdobným možnostem straníků lze vyjádřit pouze v tisícinách. Pokud jde o ostatní základní občanská práva, dokonce i ta, která proklamativně zaručuje ústava, nezměnilo se pro nestraníky oproti předlednovému stavu nic; řada zákonů, vládních nařízení a interních prováděcích pokynů, nebo naopak jejich nedostatek, znemožňuje uplatnění těchto práv a svobod nestraníkům.

Výrazná taktika průtahů, odkladů a úhybů, jaké vůči žádosti o registraci a tím o plnou legalizaci KAN používají jak státní orgány, tak také hlavní politické organizace NF, nelze vysvětlit ničím jiným, nežli snahou znemožnit nestraníkům účinnou konfrontaci, formulaci a prosazování jejich zájmů, práv a požadavků jako nestraníků až do té doby, kdy bude o všech připravovaných základních státoprávních změnách a nejdůležitějších zákonech rozhodnuto bez jejich účasti. Za takových okolností by ovšem nová funkce NF neznamenal nic více, než přechod od monopolního mocenského diktátu jedné strany k monopolnímu mocenskému diktátu několika organizací, v němž chybějí zástupci a obhájci občanských a společenských zájmů a práv čtyř pětín obyvatelstva našeho státu. Ujišťování, s nímž se PV KAN setkává na oficiálních místech, že totiž může počítat se svým povolením na základě připravovaného nového zákona spolčovacího, na věci nic nemění. Rozhodující je zde totiž faktor času, protože je-li nám, nestraníkům, v rozhodujícím období vzato právo účastnit se na přípravě a formulaci fundamentálních záruk našich příštích občanských práv a svobod, k nimž patří samozřejmě i spolčovací zákon, pak je tím i do budoucna nastolen systém rozhodování o nás bez nás, a plnou zodpovědnost za důsledky, zejména za ztrátu důvěry a růst opozičních nálad mezi nestraníky ponese jako vedoucí síla ve státě Komunistická strana Československa.

PV KAN již vícekrát nejen jasně prohlásil, ale všemi svými vystoupeními i dokázal, že stojí pevně na bázi budování socialistické demokratické společnosti v našem státě a že plně uznává realitu nutnosti jak přátelských, tak spojeneckých vztahů k SSSR a ostatním socialistickým státům, opřených o zásady rovnoprávnosti, suverenity, oboustranné ekonomické výhodnosti a maximálního pochopení pro odlišnost potřeb a vývojových podmínek jednotlivých partnerských států. Věří také pevně, že se otevřela u nás reálná možnost spojit socialistický ekonomický model státu s politickou humanistickou demokracií, a chce se na úsilí o uskutečnění tohoto ideálu všemi svými silami podílet. Zároveň je si však také vědom toho, že bez účasti organizace, která by byla plnoprávným mluvčím a obhájcem zájmů nestraníků, Národní fronta nespĺňuje a ani nemůže plnit úlohu a úkoly, které si její dosavadní hlavní politické organizace vytyčují svým prohlášením z 15.6.1968.

Existence KAN je realitou, stejně jako je realitou přání tisíců nestraníků uplatňovat na jeho půdě svá občanská práva a svou politickou aktivitu. Neuznávat tuto skutečnost je stejně nerealistické jako

neuznávat např. realitu existence dvou německých států. Opírat odklady legalizace této reality o dosavadní kaučukové formulace spolčovacího práva, které všechny orgány a organizace našeho státu uznávají za nedemokratické a neudržitelné, je nejen nerealistické, ale odporuje principům politické logiky i etiky. Rovněž poukazování na to, že plná legalizace KAN není možná do vydání nového spolčovacího zákona, protože do té doby je nutno dodržovat starou, byť špatnou právní normu, je neobhajitelné. Vyvrací ji založení a přijetí do NF Svazu družstevních rolníků, Společnosti pro lidská práva aj. To totiž znamená, že i dosavadní právní normy legalizaci KAN připouštějí nebo že v případě povolení a registrace zmíněných organizací došlo ke zrušení zákona. K ilustraci jasného rozporu mezi prohlášením hlavních politických organizací NF a uměle a neoprávněně udržovaným nerovnoprávným postavením KAN v politické realitě našeho státu uvádíme několik citátů:

»Národní fronta vychází ze zásady, že socialistickou státní moc si nemůže monopolizovat ani jedna strana, ani koalice politických stran. Naopak k ní musí mít přístup všechny politické společenské organizace lidu, všechny jeho sociální, národnostní i generační skupiny, všichni občané. V tomto pojetí vidíme prvky nového politického systému, který umožní přímou účast nejširších vrstev obyvatelstva na řízení státu bez ohledu na stranickou příslušnost, a záruku proti případným snahám o ožívování starých stranických bojů o moc ve státě. Národní fronta se tak neuzavírá žádné organizaci, která souhlasí s jejím programem a prokazuje to svou činností.

»Chápeme tedy Národní frontu jako společnou politickou základnu všech demokratických a socialistických sil naší společnosti, které usilují o rozvoj naší socialistické republiky, mají mít společně podíl na tvorbě politiky ve státě a demokraticky sjednocovat různé zájmy a potřeby lidí. Za uskutečňování společných cílů, na jejichž tvorbě se budou podílet, ponese společně i odpovědnost před naším lidem.«

»Myšlenky Akčního programu KSČ a programové prohlášení vlády republiky tvoří společné politické východisko pro činnost Národní fronty v nejbližším období. Akční program KSČ chápeme jako otevřený politický dokument, umožňující Národní frontě a každé její složce rozvíjet na společné socialistické základně jejich vlastní program[y] podle jejich potřeb a podle potřeb a zájmů jejich členů. Přitom jsou respektovány zájmy všech občanů, i politicky neorganizovaných, v duchu demokratické jednoty všech pokrokových sil našeho socialistického státu.«

»Národní fronta svým programem vytvoří široký prostor pro vzájemný dialog, pro vzájemné oponování i kontrolu při střetávání různých zájmů a názorů, které stojí na bázi socialistického zřízení. Každý občan bez rozdílu sociální, národnostní a stranické příslušnosti a náboženského vyznání bude moci plně a svobodně uplatnit svůj podíl v politickém životě.«

»Pro politickou práci Národní fronty v novém pojetí bude nutno vytvořit i všechny potřebné organizační a právní předpoklady. NF proto v nejbližší době vypracuje svůj statut, který určí postavení a úlohu základních politických organizací a jejich vztahy k tvorbě, kontrole a provádění politiky ve státě.«

Z uvedených citátů i faktů je naprosto zřejmé, že další odkládání registrace a plné legalizace Klubu angažovaných nestraníků by znamenalo nejen negaci Akčního programu KSČ a programového prohlášení vlády republiky, ale také jasné odvolání platnosti »Prohlášení hlavních politických organizací NF« z 15. června 1968.

Přípravný výbor

Klubu angažovaných nestraníků

ÚSD, Sb. KV ČSFR, A 527, 17.6.1968. - Strojopisná kopie A4, 4 s.